

Je možné uvažovat o explicitním zařazení tématu dobrovolnictví v této vzdělávací oblasti?

Nyní nelze říci, zda téma dobrovolnictví v RVP ZV bude, nebo nebude. Práce na očekávaných výstupech aktuálně probíhá, o tématu dobrovolnictví víme a diskutujeme ho.

Bylo by možné navrhnout, aby školy umožňovaly a podporovaly dobrovolnické aktivity žáků a reflektovaly je ve výuce?

Dobrovolnictví je jednání a činnost žáků. V aktuální fázi nelze říci, zda se do RVP ZV propíše. Zadání pro NPI ČR nicméně uvádí, že má být k dispozici více disponibilních hodin v rámcovém učebním plánu a to má být prostor pro aktivity žáků (může se jednat i o dobrovolnictví).

Bude etice nebo náboženství v novém pojetí RVP věnována větší pozornost než dříve? Bude čas věnovat se dostatečně těmto tématům?

O tématu etika a náboženství víme, máme je na našem listu položek k projednávání, řešíme je jak za Výchovu k občanství, tak za Dějepis. Nyní nelze říci, zda téma etika a náboženství bude ve finální verzi RVP ZV, případně v jaké podobě a v jaké šíři – práce na očekávaných výstupech aktuálně probíhají. Víme, že budeme muset vzdělávací obsah redukovat, že budeme muset podle Zadání pro NPI ČR vybírat jen základní témata, základní oborové koncepty a základní poznání. Etická výchova je řešena také v rámci vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, kde je věnována pozornost původnímu doplňujícímu vzdělávacímu oboru Etická výchova.

Budou témata ochrany člověka za mimořádných událostí (OČMU) rozprostřena ve výstupech žáků napříč 1. a 2. stupněm vzdělávání v základních školách tak, aby bylo zřejmé, že se přímo jedná o téma OČMU? Nebo budou stále rozdělená do různých vzdělávacích oblastí?

V této chvíli nejsme ve fázi, kdy k sobě skládáme kapitoly v RVP ZV, proto na otázku nelze odpovědět – struktura bude teprve následovat. Tématem se zabývá také vzdělávací oblast Člověk a zdraví a struktura bude následovat po vytvoření a projednání očekávaných výstupů.

Je v plánu nějakým způsobem dotlačit školy k tomu, aby zapojily studenty do spolurozhodování o dění na škole (samozřejmě přiměřeně věku)?

Otázka mívá k žákovským a studentským parlamentům. Určitě bychom nebyli pro tlačení škol do těchto aktivit, spíše jsme pro to, aby byla v RVP ZV explicitně uvedena participace žáků na záležitostech, které se týkají třídy, školy nebo komunity. Bylo by na konkrétní škole a konkrétních učitelích, jak tuto participaci zrealizují s ohledem na specifika žáků, specifika školy a prostředí, s ohledem na místní kontext. Každá škola může mít jiné podmínky a potřeby a povinné prosazování žákovských parlamentů by mohlo být kontraproduktivní, mohlo by se stát formalismem. Byli bychom proto spíše pro volnější zpracování, které by nabízelo varianty, umožňovalo by volbu. Participaci žáků lze posílit prostřednictvím provázanosti tří prvků RVP: klíčových kompetencí (a jejich formulací), průřezových témat (a jejich formulací) a vzdělávacích oborů (a jejich formulací). To může být společný tah směrem k prosazení participačních činností ve škole.

Proč se tolik tlačí na moderní dějiny (doslovně píšete: v Dějepisě věnovat více prostoru moderním dějinám)? Už jen případ interpretace incidentu v Tonkinském zálivu ukazuje, jak ošidný je dojem, že máme k tzv. moderním dějinám všechna dostupná fakta. Navíc nám chybí tolik potřebný odstup. Myslíte, že lze objektivizovat např. odboj skupiny kolem bratří Mašínů?

V dějepisě by žáci měli vnímat především možnost lépe se orientovat v současnosti. Ve většině dějepisných témat šikovný učitel najde nějakou aktualizaci, v moderních dějinách samozřejmě nejvíce. Kvůli souvislostem je důležité, aby žák znal příčiny a následky, posloupnost dějů, protože události v historii na sebe navazují. Takže rozhodně nezatrácujeme starší dějiny. Pro orientaci v současném světě je ale pro žáka jistě důležitější vědět, kdo byl Václav Havel, než například Amenhotep II. Samozřejmě si ale také uvědomujeme, jak je téma druhé poloviny 20. století hodně komplikované a leckteré události pro žáky těžko uchopitelné. Proč by se ale tato témata neměla učit kvůli tomu, že se mohou najít fakta, která interpretaci dané události převrátí naruby? Nebo proč by se neměly žákům představovat kvůli tomu, že není jasné, zda má být nějaká osobnost zatrácována či glorifikována? Nové pojetí dějepisě by mělo vést žáky k vlastnímu úsudku, z učitele by se namísto „vykladače jedné pravdy“ měl stát průvodce pro úvahy žáků, ten, kdo navede k práci s prameny. Výstup k tématu „odbojová skupina bratří Mašínů“ tedy nemá znít: žák ví, že bratři Mašínové byli vrazi nebo byli

účastníci třetího odboje, kteří mají být vyznamenáni. Žák bude seznámen s odbojovou činností skupiny bratří Mašínů (a udělá si vlastní názor).

Kdo bude rozhodovat o tom, co se z „nemoderních dějin“ nebude učit?

Všechny očekávané výstupy za obor Dějepis tvoří členové pracovní skupiny, jejichž jména najdete na webových stránkách velké revize. Navíc upozorníme na skutečnost, že v novém RVP se nemá objevit kategorie učivo. Očekávané výstupy budou více obecnější, než bývaly. Také bude záležet na konkrétní škole, jaké ŠVP si vytvoří, a na učiteli, co konkrétně hodlá žákům předat.

Proč zatracujete „roli výkladu učitele a následného ověřování faktografických znalostí“ a nekriticky glorifikujete „konstruktivistickou výuku“? Dějepis je předmět, kde nejprve musíte znát fakta, abyste měli co interpretovat.

Chtěli bychom změnit postavení dějepisu jako předmětu čistě naukového, neoblíbeného, toho, v němž většina žáků nevidí žádný význam. Chtěli bychom žáky vést k tomu, aby se skutečně z historie uměli poučit, aby příčinám a následkům porozuměli, ne aby pouze uměli vychrlit „nabílená“ data a jména. Chtěli bychom u žáků rozvíjet vyšší myšlenkové operace. Uznáváme, že fakta a základní data jsou nutná a pro žákovu orientaci užitečná, znalosti nikdo nechce zatracovat. Transmisivní model výuky, kdy učitel předává „jednu jedinou pravdu“ a žák je oceněn za to, že ji dokáže zopakovat, je však již překonán. Chceme, aby žák zažil nadšení z objevování, uměl naučený fakt použít při řešení problému, uměl pracovat s různými zdroji, uměl porozumět jádru sdělení a zasadit ho do souvislostí. Význam dějepisu tak vidíme především v lepší orientaci v současném světě a v kultivaci myšlení.

Jak má učitel stihnout za druhé pololetí probrat moderní dějiny 1945–2023 při časové dotaci 2 hodiny týdně?

O hodinové dotaci a rozvržení probírání učiva v konkrétní škole nerozhodují tvůrci RVP. V Zadání pro NPI ČR přímo stojí, že nemáme očekávané výstupy tvořit s představou hodinové dotace. Rámcový vzdělávací program musíme chápat opravdu pouze jako rámec, konkrétnější podobu mu dávají až tvůrci ŠVP v jednotlivých školách. A pak samozřejmě sami učitelé. V plánu je také nově stanovit školám větší podíl disponibilních hodin, s nimiž bude moci každá škola pracovat podle svého uvážení.